

Dokumentnamn: Översiktlig skötselplan för den hyggesfria zonen i Tiveden			Sida: 1(5)
Dokumentansvarig (namn och funktion): Rune Andersson Planeringsledare	Beslutad av (namn och funktion): Helene Carlsson Resultatområdeschef	Ersätter:	Giltig fr.o.m.: 2018-05-22

Översiktlig skötselplan för den hyggesfria zonen i Tiveden

1. Bakgrund

Sveaskog är den dominerande markägaren i området runt Tivedens nationalpark, och lokala intressenter har under flera år haft synpunkter på Sveaskogs skogsbruk runt nationalparken. Det har till stor del handlat om kritik mot stora hyggen som man upplever som störande i nationalparkens närhet. Inte minst utländska besökare som inte är vana vid det skandinaviska skogsbruket har reagerat på detta. Samtidigt har Sveaskog en ambition att jobba med frågan om hyggesfritt skogsbruk, bland annat genom att inrätta försöksområden där all skog på försök skall skötas med hyggesfria metoder.

För att tillmötesgå önskemålen om att slippa hyggen i närheten av nationalparken beslöt Sveaskog därför 2016 att inrätta ett försöksområde för hyggesfritt skogsbruk i Tiveden. Området utgörs av en zon på ca 2000 ha norr och söder om nationalparken, och inom zonen kommer Sveaskog bara använda hyggesfria metoder.

2. Syfte med den hyggesfria zonen

Det finns flera syften med att övergå till hyggesfritt skogsbruk i området runt nationalparken. Ett tydligt syfte är att skapa en skog av mer sammanhängande karaktär än den vanliga produktions-skogen, vilket skulle vara till nytta för besökare, lokalbefolkning och för den lokala besöksnäringen i området. Ett annat viktigt syfte är att öka kunskapen om hyggesfritt skogsbruk genom att testa och utvärdera olika typer av hyggesfria metoder. Ett tredje syfte med zonen är att den kan tjäna som underlag för forskning, t ex kring upplevelsevärden eller samverkansprocesser i området.

3. Mål med den hyggesfria zonen

Målet med skogsbruket i den hyggesfria zonen är att skapa en mer besöksvänlig skog i nationalparkens närhet, samtidigt som en god ekonomisk avkastning för Sveaskog behålls. Målet för arbetet med zonen är också att öka kunskapen kring hur hyggesfria metoder kan användas i svenskt skogsbruk, och hur samverkan kan ske mellan större skogsägare och lokala intressenter.

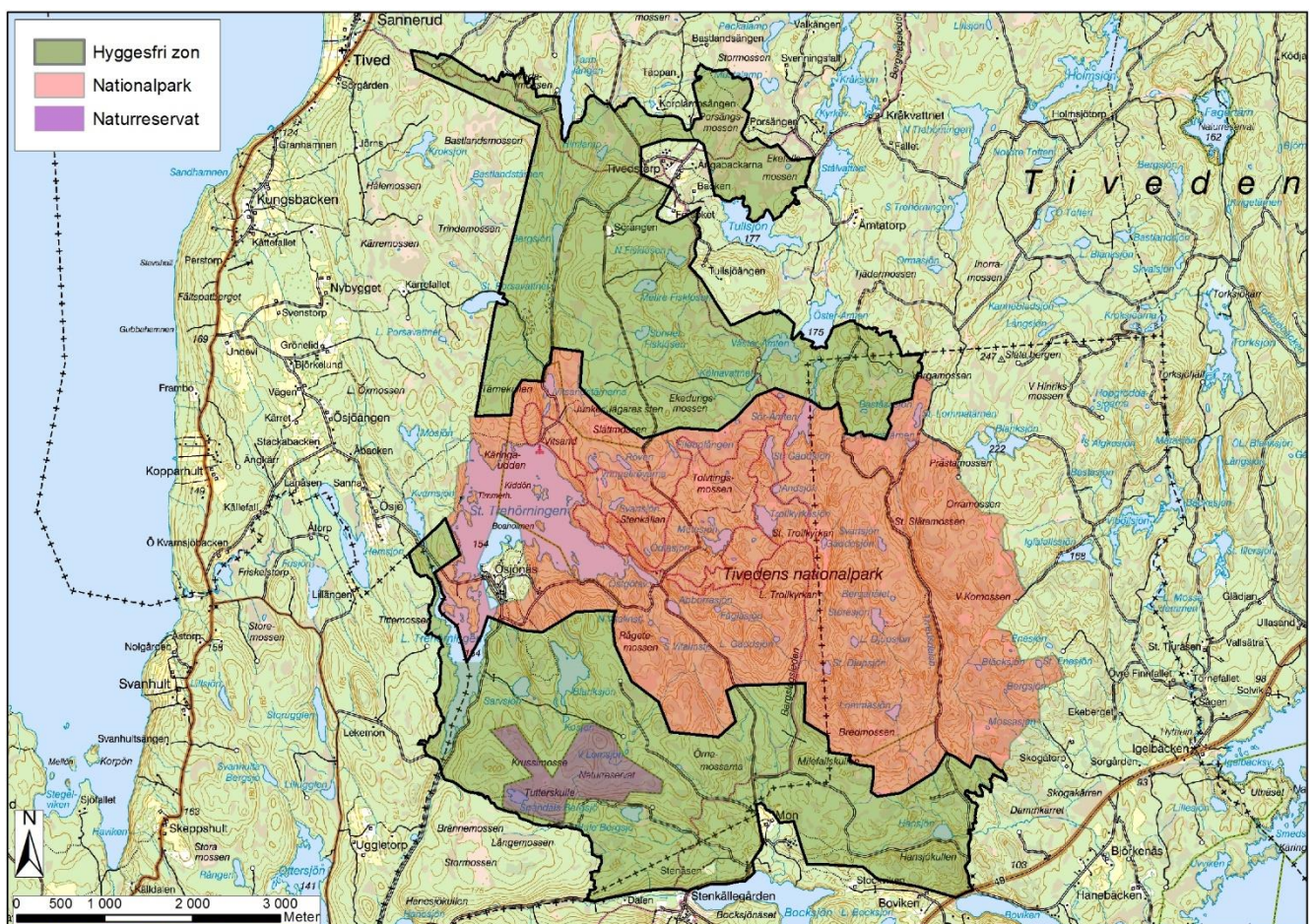
Dokumentnamn: Översiktlig skötselplan för den hyggesfria zonen i Tiveden		Sida: 2(5)
Dokumentansvarig (namn och funktion): Rune Andersson Planeringsledare	Beslutad av (namn och funktion): Helene Carlsson Resultatområdeschef	Ersätter: Giltigt fr.o.m.: 2018-05-22

4. Samverkan med lokala intressenter

Under 2016 bildades en samverkansgrupp för den hyggesfria zonen med namnet "Samverkan Tiveden". I det ingår representanter för Sveaskog, Laxå kommun, företrädare för besöksnäringen/lokalbefolkningen, samt SLU som adjungerande. Samverkan Tiveden träffas regelbundet och mötena protokollförs. På mötena kan också tillfälligt inbjudas delta. Samverkansrådet håller vid behov informationsmöten för besöksnäringen och lokalbefolkningen.

5. Utbredning av zonen

Den hyggesfria zonen är uppdelad i två block, och omfattar Sveaskogs mark norr och söder om Tivedens nationalpark. Utbredningen framgår av karta 1. Zonen är avgränsad så att de viktigaste väg- och vandringsstråken in till nationalparken ingår i zonen. Totalt omfattar zonen 2240 ha, varav 1887 ha är produktiv skogsmark. Resten utgörs av vatten, myr- och bergimpediment.

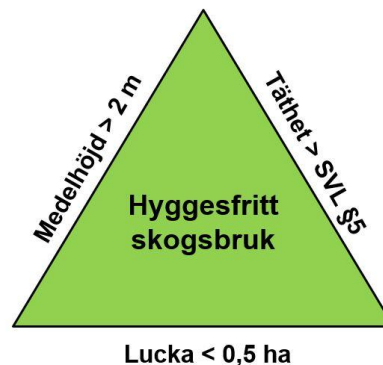

Karta 1. Utbredning av den hyggesfria zonen.

Dokumentnamn: Översiktlig skötselplan för den hyggesfria zonen i Tiveden			Sida: 3(5)
Dokumentansvarig (namn och funktion): Rune Andersson Planeringsledare	Beslutad av (namn och funktion): Helene Carlsson Resultatområdeschef	Ersätter:	Giltig fr.o.m.: 2018-05-22

6. Hyggesfritt skogsbruk

Inom den hyggesfria zonen kommer endast metoder som uppfyller Sveaskogs definition av hyggesfritt skogsbruk att användas.

Sveaskogs definition av hyggesfritt skogsbruk bygger på tre olika kriterier som alla måste vara uppfyllda för att skogsbruket skall kallas för hyggesfritt:

- A. Skogens täthet måste överstiga Skogsvårdslagens § 5 för att inte räknas som hygge.
- B. Luckor med kalmark måste vara mindre än 0,5 ha för att inte räknas som hygge.
- C. Ungskog måste ha en medelhöjd på minst 2 m för att inte räknas som hygge.

Sveaskogs definition av hyggesfritt skogsbruk är oberoende av skötelsystem eller skötselmetod. Det innebär att det inom denna ryms en mängd olika skogsbruksmetoder som t ex gallring, blädning, måldiameteravverkning, luckhuggning, kanthuggning och överhållen skärm. Allt detta kan tillämpas, bara man håller sig inom "triangeln".

7. Skötselmetoder

Allmänt

Sveaskog tillämpar ståndortsanpassat skogsbruk, vilket bl a innebär att de trädslag som gynnas vid olika skötselåtgärder skall vara de som är mest lämpliga för ståndorten. I skog ägnad åt virkesproduktion innebär detta oftast att man styr trädslagsvalet mot de arter som ger bäst ekonomisk avkastning. Det innebär också att trädslagsammansättningen i ett bestånd kan förändras över tid när de yttre förutsättningarna ändras. För att förenkla beskrivningen av olika aktuella skötselmetoder har skogen här delats in i olika kategorier efter dominerande

Dokumentnamn: Översiktlig skötselplan för den hyggesfria zonen i Tiveden			Sida: 4(5)
Dokumentansvarig (namn och funktion): Rune Andersson Planeringsledare	Beslutad av (namn och funktion): Helene Carlsson Resultatområdeschef	Ersätter:	Giltig fr.o.m.: 2018-05-22

trädslag. Dessa skall dock snarast ses som typfall, och inte som en statisk uppdelning av skogsmarken.

Talldominerade skogar

Tall är ett trädslag som kräver mycket ljus för att föryngras, och skötselformer där skogen hela tiden hålls sluten som t ex blädning fungerar dåligt i tallskog. Tallskogar kommer därför i första hand att skötas som en- eller tvåskiktade bestånd, där föryngring kan göras genom olika varianter av luckhuggning eller överhållen skärm.

Grandominerade skogar

I de skogar som domineras av gran kommer åtgärderna att vara inriktade mot att skapa flerskiktade skogar med träd av alla olika storleksklasser. Detta kommer att påbörjas redan i de likåldriga skogar som finns idag, där röjning och gallring kommer att utföras så att det gynnar skiktningen i skogen. På sikt kan detta skapa skogar som är lämpliga för blädning eller dimensionsavverkning.

Barrblandskogar

I barrblandskogar är det möjligt att välja skötselmetod beroende på markförhållanden och på vad man tänker sig för framtida trädslagsblandning i beståndet. Vill man behålla ett inslag av tall måste man förmodligen skapa öppnare förhållanden när skogen ska föryngras, t ex genom att ta upp luckor eller ställa glesare skärmar i vissa partier. Selektiva avverkningsformer så som blädning kommer å andra sidan sannolikt att medföra en övergång till mer grandominerad skog.

Lövdominerade skogar

Inom den hyggesfria zonen är det ont om rena lövbestånd, och de som finns domineras av björk. Liksom tall är björk ett pionjärträdslag som kräver ljus för att föryngras, och därför är metoder som skärmställning och luckhuggning antagligen mest användbara här.

8. Inblandning av lövträd

Sveaskog är certifierade enligt FSC och PEFC, vilket innebär att vi strävar efter att behålla minst 10% lövträd i alla barrbestånd där detta är möjligt. Samma inriktning finns inom den hyggesfria zonen. Vi tror dock att vissa skötselmetoder, t ex blädning, kommer att missgynna lövträd på längre sikt, varför det kan bli svårt att behålla ett inslag av lövträd överallt.

Dokumentnamn: Översiktlig skötselplan för den hyggesfria zonen i Tiveden			Sida: 5(5)
Dokumentansvarig (namn och funktion): Rune Andersson Planeringsledare	Beslutad av (namn och funktion): Helene Carlsson Resultatområdeschef	Ersätter:	Giltig fr.o.m.: 2018-05-22

9. Naturvård

Inom den hyggesfria zonen arbetar Sveaskog med naturvård på samma sätt som på övrig skogsmark, med naturvårdsskogar och med hänsyn vid avverkningsåtgärder. Andelen naturvårdsskog (målklass NO eller NS) inom zonen är 14% av arealen inklusive naturreservatet Tutterskulle. Vid olika typer av avverkningsåtgärder kommer ytterligare i genomsnitt ca 9% av skogsmarksarealen att lämnas som hänsyn. Detta kan t ex röra sig om kantzoner, hänsynsytor eller naturvärdesträd. I framtiden beräknas alltså den totala andelen av zonen som är avsatt till naturvård uppgå till ca 23% av skogsmarken.

10. Hänsyn till besökare och friluftsliv

Sveaskog följer de branschgenesamma målbilderna för hänsyn till friluftsliv och rekreation. Den hyggesfria zonen har många besökare, och kan därför betraktas som en friluftsskog enligt målbildernas definition. Det innebär bl a att Sveaskog kommer att vara mer aktiva med att informera om kommande skogsbruksåtgärder, och att arbeta med att förebygga körskador. Kring uppehållsplatser så som rastplatser, utsiktspunkter mm tas särskild hänsyn, och stigar och leder bevaras och rensas från ris vid alla typer av åtgärder.

11. Landskapsperspektivet

Den hyggesfria zonen runt Tivedens nationalpark skall ses i ett landskapsperspektiv. Nationalparken, naturreservaten och Sveaskogs naturvårdsavsättningar utgör en kraftfull grön infrastruktur i området, och medför att en stor del av landskapet är undantaget från skogsbruk. Den hyggesfria zonen med sitt modifierade skogsbruk kan ytterligare lyfta landskapets värde, och bidra till att biologisk mångfald bevaras och ekosystemtjänster levereras så att människors välfärd och välbefinnande.